

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

СТАНОВИЩЕ

От: професор, доктор, Искра Богданова Христова-Балканска;
Институт за икономически изследвания при Българска Академия на науките (ИИИ БАН), 3.8. Икономика (Световно стопанство и МИО);

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „**доктор**“ по професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Световно стопанство и международни икономически отношения“ (европейска интеграция и международни отношения) в УНСС.

Автор на дисертационния труд: Алексей Иванов Маргоевски

Тема на дисертационния труд: **Енергийна дипломация на Европейския съюз в Каспийския регион**

Научен ръководител: доц. д-р Георги Чанков Георгиев

Основание за представяне на становището: Участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 3249.../05/12/2022 г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът Алексей Маргоевски се е обучавал по докторска програма „Световно стопанство и международни икономически отношения“ към катедра „Международни отношения“, факултет „Международна икономика и политика на УНСС по научна специалност 3.8. Икономика, Световно стопанство и Международни отношения. Обучението е осъществено в *задочна* форма през периода 2017-2022 години.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е изпълнен съобразно изискванията. Той е с обем от 242 стр., оформени в увод 3 глави, заключение и използвана литература. Темата на дисертационния труд е посветена на изключително актуален и значим въпрос, който е от съществена важност за геоикономическите и геополитическите отношения в света. Въпросът за енергийната дипломация на ЕС в Каспийския регион се отнася до

разрешаването на международни въпроси, касаещи сигурността на енергийните доставки в ЕС и в света. Промяната на договорите за енергийни доставки между бивши партньори (Русия и ЕС), силно ограничава доставките на природен газ от Русия поради дълбоки политически противоречия с ЕС. Друг въпрос е необходимостта от значителни инвестиции, които европейските страни следва да вложат за преструктуриране на енергийната инфраструктура. Във връзка с това, цел на дисертационния труд е значението на разширения Каспийски регион за преструктурирането на енергийната концепция на ЕС в условия на несигурност на международните отношения и седящите пред европейските страни важни за разрешаване въпроси като отстраняване на конкурентите и трайно настаняване на ЕС в този регион.

Глава първа е посветена на геополитиката и енергетиката, на концепциите и на външнополитическия инструментариум на ЕС. Тук се изясняват основни понятия като енергийна политика и сигурност, както и същността на енергийната дипломация. Енергийната дипломация е комплексно определение, защото освен преговорния процес между държавите, се включени и инвестициите и финансите. Тази част от дисертацията има теоретичен характер, като се разясняват различни аспекти на теорията на международните отношения в контекста на сложните политико-икономически връзки между страните от Каспийския регион и държавите членки на ЕС.

Втора глава е посветена на енергийното съперничество в разширения Каспийски регион като тук акцентът пада върху преплитането на геоикономически и геополитически фактори, които се определят от нарастващата конкуренция между световните икономически сили - ЕС, САЩ, Китай, Русия и други развити икономики, за завладяване на по-голям дял от енергийните доставки от Каспийския регион. Подчертава се, че икономиките на страните от Каспийския регион са силно зависими от измененията в цените на енергоносителите.

Трета глава е посветена на енергийната дипломация на ЕС в разширения Каспийски регион като се изтъква същността на Глобалната стратегия за външна политика на ЕС, за изграждане на дългосрочно икономическо и политическо сътрудничество с държавите от Каспийския регион. Целта на дипломатическите преговори е разширяване на участието на европейските транснационални корпорации (ТНК) в инфраструктурни енергийни съоръжения. Подчертава се конкуренцията между ЕС и другите развити икономики в света за превес в насоките на енергийната политика на държавите от Кавказко-Каспийския регион. В

заклучението са обобщени основните концепции и изводи, като се дава отговор на поставените първоначално задачи в дисертационния труд.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Разгледани са установяването на политически, икономически, инвестиционни връзки на европейските страни със страните от Каспийския регион, като от особено значение за Европа и за България е наличието на богати и неразработени газови находища, сравнително добрата цена на каспийския газ и близостта на държавите от Каспийския регион до Европа.

Дисертационният труд се вписва в проблематиката на теорията на международните отношения и в контекста на политиката и икономиката на ЕС. Изясняват се промените в политиката и стратегията на ЕС за диверсифициране на доставките на енергоносители. Изтъква се острата конкуренция между ТНКкато основни участници в енергийните сделки при целенасоченото им действие за защита на националните интереси на страната на произход на тези компании. Изведени са полезни заключения относно затрудненията на които се натъква европейската дипломация и практико-икономическа дейност за утвърждаване на позициите на ЕС в Кавказко-Каспийския регион в противовес на основните й конкуренти на международния енергиен инвестиционен пазар.

Подчертава се, че енергийната стратегия на ЕС се определя от прехода на страните членки към „зелена икономика“ и от разширяването на ползването на възобновяеми енергийни източници.

Обърнато е особено внимание на енергийните находища и потенциал на страните в света което е показателно за участието им на международния енергиен пазар и за перспективите за производство на енергоносители. В това отношение разкриването на особеностите на основните страни производителки на нефт и газ от Кавказко-Каспийския регион е принос, защото попълват празнина в българската икономическа литература.

Структурата на изложението е логична, с доказани връзки и зависимости между отделните части. Основната теза и целта на дисертационния труд, методологията и използваната литература, допринасят за изясняването на основните теоретични и научно-приложни аспекти на дисертационния труд. Формулираните изводи потвърждават постигнатите резултати в изследването, пречупени през призмата на собственото мнение на Дисертанта.

4. Оценка на публикациите по дисертацията

Дисертантът е посочил 3 публикации – 2 статии и 1 научен доклад, които са в проблематиката на дисертационния труд.

5. Оценка на автореферата

Авторефератът, в обем от 45 страници, е изпълнен съгласно изискванията. Съгласявам се с така посочените от докторанта приноси моменти в автореферата.

6. Критични бележки, препоръки и въпроси

Към дисертационния труд могат да бъдат отправени и някои препоръки, които не намаляват положителното впечатление от така представеното изследване. Струва ми се, че за да има повече ясното относно концепцията за енергийната дипломация и последствията от нея в първа глава следва точно да се указва защо се споменава тази концепция и до каква степен тя има отношение към научно-приложния характер на дадено явление. Въпреки че политиките на силните икономики в света по отношение на Каспийския регион са добре изяснени, е желателно те да бъдат конкретизирани на основата на сравнителен анализ.

7. Заключение

Дисертационният труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и на Правилника за неговото прилагане. В дисертационния труд ясно проличава самостоятелната работа, както и оригиналният авторов подход при разработване на темата.

На основата на посочените в предшестващите редове положителни резултати на докторската дисертация, убедено потвърждавам пълното си съгласие за присъждането на образователна и научна степен „**доктор**” по професионално направление 3.8. Икономика Световно стопанство и МИО на **Алексей Иванов Маргоевски**, задочен докторант към катедра „Международни отношения“ при УНСС.

Написал становището:

Проф. д-р Искра Христова-Балканска

Подпис:

София
10.01.2023 г.